

Bjørk *Bétula verrucósa*, *B. pubéscens*

Bjørk er vel kjent for den lyse barken. Navnet bjørk betyr den lyse. I lavlandet har vi to slags bjørk, hengebjørk *Bétula verrucósa*, og vanlig bjørk *Bétula pubéscens*. I fjellet vokser dvergbjørk *Bétula nana* som er en liten busk med små, runde blader.

Det er flere ting som skiller de to lavlandsbjørkene fra hverandre:

Hengebjørk har ofte hengende kvister. Et annet kjennetegn, er at småkvistene er glatte, med små harpiksvorter (*verrucósa* betyr den vortete).

Vanlig bjørk har mer opprette kvister, og småkvisten er mer eller mindre lodden. (*pubéscens* betyr dunhåret.)

Bjørk er et tre med mange bruksområder:

Selve treet gir tømmer som egner seg godt til blant annet møbler og finer. Under visse forhold danner bjørka ved med uregelmessig struktur, masur eller flammebjørk. Slikt tre er ettertraktet som emne til knivskafter og til møbelfiner. Sykdom på bjørk gir kuler, rikuler, som gir fine emner til kopper og kar.

Den hvite barken kalles never, og kan brukes til mye. Før plasten ble oppfunnet, ble neverflak brukt til tetting, for eksempel under torvtak. Ellers kan never brukes til å lage esker og flettearbeider. Enten brukes barken hel, til bokser og kar. Ellers kan en flette never til større ting. Ryggsekker av never kalles neverkont. Birkebeinerene gikk med sko av flettet never. Også i dag lages mye fint av never. Never brenner godt, og er fint til opptenning.

Teger er bjørkerøtter, de er enklest å samle der bjørk vokser på myr. Etter grundig behandling kan teger brukes til en spesiell fletting tegebinding. Å binne teger er en gammel kunst, og kan brukes til de fineste kurver.

Å samle never og teger kan skade trærne, derfor må en ikke ta never eller teger uten tillatelse fra eieren.

Av bark, grener og røtter, kan en brenne bjørketjære. Bjørketjære har blitt brukt mot hudsykdommer, og til behandling av lær. Fordi mye slik tjære ble produsert i Russland, ble den kalt russeolje. Tjærebehandlet lær ble kalt russelær.

Sevje fra bjørk kan tappes om våren. Den er søt, og kan dampes inn til sirup, eller gjæres til vin. Bjørkesaft kan også drikkes rå.

Tapping av bjørkesaft kan skade treet.

Bjørkeblad kan brukes til farging av ull.

Te av bjørkeblad skal ha vært brukt som urindrivende middel og mot nyreplager.

